

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för

Förskolan Jordgubben

Läsår 2022 - 2023

Innehåll

Plan mot diskriminering och kränkande behandling för	1
Förskolan Jordgubben	1
Mål med planen	4
Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling	4
Inledning	4
Definitioner	5
Delaktighet i arbetet med planen	5
Förankring av planen	5
Ansvarsfördelning	5
Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående års plan	5
Främja lika rättigheter och möjligheter	6
Främjande insatser	6
Kartläggning	8
Områden som kommit fram i kartläggningen	8
Förebyggande åtgärder	9
Områden som berörs av åtgärden	9
Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling	10
Lagstiftning samt stödmaterial under arbetet med planen	12
Viktiga begrepp och definitioner	13
Diskriminering	13
Diskrimineringsgrunder	13
Kön	13
Könsöverskridande identitet eller könsuttryck	13
Etnisk tillhörighet	13
Religion eller annan trosuppfattning	13
Funktionsnedsättning/funktionshinder	14
Sexuell läggning	14
Ålder	14
Direkt och indirekt diskriminering	14
Trakasserier	14
Sexuella trakasserier	15
Tillgänglighet	15
Likabehandling	15
Främjande respektive förebyggande åtgärder	15
Främjande arbete - vad säger lagen?	16
Kränkande behandling	17

Mobbing	17
Utrednings- och åtgärdsskyldighet	17
Repressalier	17
Kartläggning	18

Förskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling är ett viktigt verktyg för att strukturera likabehandlingsarbetet. Arbetet med att utforma planen är också ett sätt att förankra likabehandlingsarbetet och att involvera alla som berörs.

Mål med planen

All personal på Jordgubbens förskola tar avstånd från alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Alla barn på Jordgubbens förskola ska känna sig trygga och uppleva att de blir lyssnade på och tagna på allvar.

Vistelsen på Jordgubbens förskola ska vara säker ur ett likabehandlingsperspektiv.

Planen gäller både de situationer där det kan uppstå kränkningar eller risk för kränkningar mellan elever/barn och de kränkningar eller risker för kränkningar som vuxna på för/skolan kan utsätta elever för.

En viktig utgångspunkt är att ett barns upplevelse alltid måste tas på allvar. Om den vuxne inte uppfattar att det är en kränkning så är det barnets upplevelse som definierar kränkningen.

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling består av

- det främjande arbetet
- det förebyggande arbetet inklusive kartläggning
- det åtgärdande arbetet

Inledning

Förskolans namn JORDGUBBEN	Planen gäller från SEPTEMBER 2022
Verksamhet som omfattas av planen Förskola 1-5 år	
Kontaktperson för planen, utsedd av rektor Caroline Kurtti 0584 - 47 32 85	
Samtliga insatser och åtgärder som framgår av planen ska utvärderas Framåtsyftande samtal med vårdnadshavarna till 1 - 4 åringar sker i början av varje termin i september samt februari-mars. För vårdnadshavare till 5 åringar sker samtalen i november och i maj. Kartläggning sker via trygghetsblanketten med att alla barn i förskolan besvarar frågor tillsammans med en pedagog och även i hemmet med vårdnadshavare om barnets trivsel på förskolan. De yngsta barnen på förskolan observeras utifrån enkätens frågor. Vid eventuella åtgärder följs kartläggningen upp så att åtgärderna har nått sitt resultat. Enkät till vårdnadshavarna skickas ut under vårterminen samt en medarbetarenkät. Trygghetsenkäten utvärderas och följs upp på varje enhet utifrån trygghet, barns inflytande och lärmiljöer.	

Definitioner

I skollagen och diskrimineringslagen finns ett antal begrepp som är viktiga att känna till i arbetet med likabehandling. Du hittar dessa i bilagan med definitioner. Där finns också olika exempel på exempelvis kränkande behandling.

Delaktighet i arbetet med planen

Elevernas delaktighet

Barnen är experter på hur situationen på förskolan är och medverkar alltid i kartläggningen.

Vid kartläggningen sker samtal kring frågor från trygghetsblankett med barn och vårdnadshavare samt ansvarspedagog.

Arbetet med att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering utgår från det som framkommer i terminens tidiga kartläggning tillsammans med barn och vårdnadshavare.

Vårdnadshavarens delaktighet

Får information och är delaktiga i kartläggningen. Vårdnadshavare kan framföra tankar vid framåtsyftande samtal som är 2 gånger/läsår. Samt vid daglig dialog och vid föräldramöten.

Medarbetarnas delaktighet

Rektor tillsammans med specialpedagog har utarbetat en plan som presenterats för arbetslagsledare samt samtlig personal och arbetas med på utvecklingsdagar och APT.

Specialpedagog tar upp planen på en APT och arbetslagsreflektion och samtal sker kring arbetet i planen.

Pedagoger gör kartläggningen med sina ansvarsbarn och vi pratar ihop oss under en reflektionstid vad alla kommit fram till, vilka åtgärder som bör sättas in.

Förankring av planen

Planen förankras på följande sätt

Planen förankras hos barn genom personalens arbetsätt, bemötande och förhållningssätt. Kartläggningen sker via trygghetsblankett och vardagliga samtal med barn i förskolans alla rutinsituationer ex. måltiden och i leken.

Personalen arbetar kontinuerligt med värdegrundsarbetet och har en levande dialog om planens innehåll genom bl.a. samtal som uppstår via litteratur som barnen tar del av vid högläsning.

Planen förankras hos personal vid APT. All personal på förskolan läser planen i sin helhet och är en stående punkt vid arbetslagets reflektion hur vi ska arbeta förebyggande mot kränkningar samt vidhålla ett kontinuerligt värdegrundsarbete på förskolan. Genom kontinuerliga diskussioner kring planen är vårt mål att göra planen levande och tillgänglig.

Planen ingår i introduktionen av personal som anställs under året.

Planen förankras hos vårdnadshavarna genom information via vår hemsida, edwise, trygghetsenkäten, framåtsyftande samtal och via samtal kring planen på föräldramöten.

Dokumentation av fall av kränkande behandling sker omgående.

Ansvarsfördelning

Enligt skollagen är rektor ansvarig för att planen upprättas och följs (6 kap. 10 § skollagen). Rektor ska ansvara för att planen implementeras, utvärderas och revideras varje år. All personal har ansvar för att planen efterlevs och att arbeta efter den.

Utvärdering av åtgärderna och insatserna i föregående års plan

Planen mot diskriminering och kränkande behandling innehåller här nedan en redovisning av hur åtgärderna och insatserna i föregående års plan har genomförts. Har insatserna och åtgärderna haft avsedd effekt utifrån de mål som sattes upp i föregående års plan? Utvärderingen är utgångspunkten för årets plan.

Beskrivning av hur fjolårets plan har utvärderats och vilka som har varit delaktiga

Utifrån diskrimineringslagen arbetar förskolan Jordgubben fortlöpande i fyra olika steg med att motverka diskriminering genom att undersöka(kartlägga), analysera, åtgärda, följa upp och utvärdera. Arbetet syftar till att främja och förebygga alla diskrimineringsgrunderna genom:

- kartläggning och samtal och observationer med alla barn i förskolan,
- resultat och analyser av lotusdiagrammet,
- resultat i stratsys
- analys av enkät till vårdnadshavare,
- resultat av inskolning får vi fram en helhetsbild.

Varje åtgärd behandlas var för sig och följs upp och utvärderas för att se om det skett en förbättring.

Rektor, pedagoger, barn och vårdnadshavare har varit delaktiga i arbetet med fjolårets plan.

Ansvariga för att åretsplan utvärderas är: rektor tillsammans specialpedagog, arbetslagsledare och pedagoger på jordgubben.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan:

Kartläggningens frågor/observationer har besvarats och sammanställts och åtgärder har satts in vid behov. Genom kartläggning och via observationen kunde vi se att några av barnen är otrygga i några delar av vår lekmiljö samt i rutinsituationer ex. osäkerhet inför toalettbesök.

Vi inleder med kompassamtal och läser böcker som tar upp olika dilemman i barnens vardag utifrån ett arbetsmaterial från barnkonventionen. Vi arbetar kontinuerligt med värdegrundssamtal i vardagliga händelser och aktiviteter på förskolan.

Främja lika rättigheter och möjligheter

Arbeta med att främja lika rättigheter och möjligheter riktar sig till att alla barn och vuxna på skolorna och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem.

Främjande insatser

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas. Det främjande arbetet ska omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas med mål att förstärka respekten för allas lika värde.

Utifrån föregående års utvärdering vilka behov har förskolan identifierat?

Mål

På förskolan Jordgubben bemöts alla på ett respektfullt sätt. Vi vill att alla ska känna sig välkomna hit. Vi använder oss av TAKK, bildstöd i vår språkundervisning och tolk används vid behov i samtal med vårdnadshavare.

Insats

Vi visar barnen att deras språk är viktigt. I miljön och i olika aktiviteter möter barnen bildstöd, ord på andra språk, ordbilder med tecken som stöd så att alla ska känna igen sig i sitt språk. Barnen får lära ut några ord på sitt språk, svenska och finska.

Hur och när ska insatsen följas upp

Vi pratar om det vid framåtsyftande samtal med vårdnadshavarna.

Ansvarig för insatsens genomförande

Pedagogen som ansvarar för samtalet.

Mål

Barnen möter en trygg och fungerande verksamhet på Jordgubbens förskola där barn i åldrarna 1-5år möts av en trygg miljö och lärorik undervisning.

Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen

Alla pedagoger på Jordgubben

Insats

Alla personal erbjuder god uppsikt över lärmiljöer inne som utomhus. Kartläggning sker i den lärande leken där vi fångar upp i vilka situationer som barnen behöver stöd och vägledning i. Inventering av riskområden kartläggs, åtgärdas och följs upp. Pedagogerna är närvarande barnen samt lyhörda och observanta på samspelet mellan barn och barn och mellan barn och vuxen. Avdelningar delar upp oss i mindre grupper större delen av dagen så att det ska bli lugnare i miljön för alla, alla barn blir sedda, hörda och får tid till att lyckas. Alla vuxna är goda förebilder samt arbetar med att skapa goda relationer med varje barn. Alla vuxna lyfter och stärker varje barn positiva egenskaper, vilket skapar en trygghet och stärker barnens självkänsla.

Hur och när ska insatsen följas upp

Inför kartläggningen varje termin samt under framåtsyftande samtalen med vårdnadshavarna.

Ansvarig för insatsens genomförande

Alla pedagoger på Jordgubben

Mål

Jordgubbens förskolas personal arbetar aktivt för att uppnå en god föräldrasamverkan, där samarbete sker mellan pedagoger och vårdnadshavare

Diskrimineringsgrund/diskrimineringsgrunder som omfattas av insatsen

Alla på förskolan Jordgubben, rektor, pedagoger, barn och vårdnadshavare.

Insats

Vi arbetar mot att ha ett nära samarbete med hemmet, där vi skapar trygga vårdnadshavare. Daglig dialog med vårdnadshavare, möter alltid upp vårdnadshavare och barn så att de ska känna sig sedda och välkomnade samtidigt som vi kan delge varandra information som är nödvändig för att vi ska göra det bästa för barnen under dagen.

Vi har framåtsyftande samtal 2 gånger/läsår, vid behov av samtal erbjuder vi fler.

Månadsbrev skrivs kontinuerligt med aktuell information till vårdnadshavare.

I månadsbrev, föräldramöte och framåtsyftande samtal kan vårdnadshavare ta del av förskolans utbildning och barns lärande utifrån Grön flagg som tema, med tydlig koppling till Lpfö18.

Arbete pågår för att skapa undervisande lärmiljöer både inne och utomhus.

Hur och när ska insatsen följas upp

Vid framåtsyftande samtal med vårdnadshavare, kartläggning med barn. Vi kollar av enkätsvaren som vårdnadshavarna svarat på. Under våren vid enkätsvaren från föräldrarna samt under framåtsyftande samtalen.

Ansvarig för insatsens genomförande

Alla pedagoger på Förskolan Jordgubben

Kartläggning

Områden som kommit fram i kartläggningen

Kränkande behandling

Kartläggningsmetod

Varje pedagog går med sina ansvarsbarn och kollar av vår inne och utemiljö med hjälp av trygghetsblanketten (glada, ledsna gubbar) som de kan svara med. Blir det en ledsen gubbe följer pedagog upp varför det blir en ledsen gubbe. Alla svar går pedagogerna tillsammans igenom vid en reflektion eller arbetslagstid. Vi tar fram åtgärder på det som kommit fram för att göra det bättre. Detta sker 2 gånger/läsår i början av varje termin sen följs det upp, så att det har skett en förbättring.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Pedagoger och barn gör samtalen/frågorna om miljön tillsammans. Pedagogerna sammanställer alla svar och gör eventuella åtgärder.

Resultat och analys

26.09.22 Kartläggningen av samtalen vid trygghetsblanketten med 2-5-åringar visar en större trygghetskänsla hos alla barn. De flesta har uttryckt grön markering i blanketten, att allt är bra på förskolan. Vi har några enstaka gula markeringar och en till två rödmarkeringar. Gruppen känns till helhet väldigt nöjda på förskolan Jordgubben i det sociala samspel med sina kamrater utifrån den verksamhet vi erbjuder dem. Ett par fall av barnen har uttryckt oro för andra barn, via framåtsyftandesamtal. Åtgärder har satts in för att stärka alla barn att lyckas i det sociala spelet med andra barn med bl.a. ännu mer närvarande vuxna i barns lärande lek, styrda vuxenledda aktiviteter som skapar goda relationer mellan barn-barn, glädje, trygghet och samvaro i gruppen.

Barngruppen är till största del trygg i våra miljöer men det framkommer i tre samtal en viss oro för vissa lekmiljöer som vi även fångat upp genom pedagogobservationer. Här sätts det in åtgärder där pedagoger ska arbeta för att skapa mer öppna lek och lärmiljöer som inbjuder till goda möten i leken mellan barn och barn och barn och pedagoger. Pedagogerna arbetar även nära barnens lekar och stöttar och vägleder dem när barn behöver stöd. 2 barn uttrycker i blanketten att någon slåss på förskolan, vi ser till att vi pedagoger arbetar nära barnen för att följa upp och observera olika situationer under dagen. Vikten av närvarande och lyhörda vuxna gör betydelse.

Några barn ger uttryck för att de behöver vara lite ifred när de kommer vi arbetar med att en vuxen går ut och möter utan att kamrater följer med.

Utifrån vad barnen uttrycker att de gillar på förskolan, är det materialmässigt det som miljön erbjuder, förda observationer av barns lek visar att vi kan utveckla fler lärmiljöer för barnen som inspirerar och utmanar och utvecklar deras lekar inomhus/utomhus i goda möten tillsammans.

Utomhusvistelsen/Skogen kan vi se är en klar favorit hos barnen och de har mycket att berätta om i utemiljön utifrån det som erbjuds. Vi har i vårt projekt Grön flagg, undervisning i utemiljön samt lärmiljöer där vi kommer att arbeta mer för att lärmiljön ska inspirera barnen ytterligare till lärande genom lek.

Samling har fått goda resultat av barnen det var 2 fall där hen tyckte att det var jobbigt att vänta och ett barn tyckte att den var kul ibland annars hade vi många positiva svar av barnen där de lyfter att samlingen var bra samt lärandet och de aktiviteter som erbjuds. Hemma samtalar de om verksamheten vilket vi ser som positivt utifrån samtalsunderlaget.

Kartläggningen av samtalen vid trygghetsblanketten med 1 - 2 åringar visar en större trygghetskänsla hos alla barn nu i mitten på terminen. Här har pedagogerna observerat barnen i olika situationer i deras miljö utifrån trygghetsblankettens frågeställningar.

Avdelningen har haft många olika pedagoger och vikarier under en period vilket inte gynnat barnens trygghet under en terminstart eller inskolning. Reflektionen kring att följa rutiner visar på att de stärker upp verksamheten och skapar trygghet. Åtgärder har varit att arbeta med att förankra rutiner. 2 av totalt 11 barn känns fortfarande lite otrygga i förskolans miljö, vi arbetar aktivt för att skapa goda relationer till barn och vårdnadshavare.

Kön

Kartläggningsmetod

Samtal och kartläggning med barnen samt samtal med vårdnadshavare och en trygghetsenkät till vårdnadshavare under vårterminen.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Vid samtal och kartläggningen samt vid pedagogernas reflektion om svaren som kom upp

Resultat och analys

Vi arbetar utefter att alla aktiviteter och saker är till för alla barn oavsett kön, barnen accepterar varandras val och alla är nöjda.

Etnisk tillhörighet

Kartläggningsmetod

Vid samtal och kartläggning med barnen, vid samtal med vårdnadshavare samt enkät till vårdnadshavare.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Vid samtal och kartläggningen samt vid pedagogernas reflektion om svaren som kom upp

Funktionsnedsättning

Kartläggningsmetod

Vid samtal och kartläggning med barn, vid samtal med vårdnadshavare samt enkät till vårdnadshavare.

Hur har eleverna respektive personalen involverats i kartläggningen

Vid samtal och kartläggningen samt vid pedagogernas reflektion om svaren som kom upp

Resultat och analys

De äldsta barnen är bra på att se och ta hänsyn till varandras behov. Arbeta kontinuerligt med ett förebyggande och främjande värdegrundsarbete utifrån diskrimineringsgrunderna.

Bildstöd med tecken på hur t.ex. en dag ser ut, vilka kläder som behövs vid utgång osv. För att skapa en trygghet och tydlighet för barnen. Vi ser att flera barn använder sig av tavlan och att det blir ett bra stöd samt skapar framförhållning för dem.

Förebyggande åtgärder

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling

Mål och uppföljning Inget barn på Jordgubben ska känna sig utsatt för kränkande behandling
Åtgärd/insats Arbetar regelbundet med värdegrundsfrågor, vara goda förebilder och arbeta med en tydlig undervisning utifrån normer och värden. Vi uppmuntrar barnen att hjälpa varandra och lära med och av varandra. Vi uppmuntrar barnen att lyfta det positiva hos varandra. Pedagogerna fokuserar på att ha positiva förväntningar på alla barn. Pedagogerna utgår från varje individs behov och förutsättningar för att främja varje individs utveckling via utbildningen. Vi har dagliga diskussioner om hur vi ska vara mot varandra. Viktigt att vi ser att barnen visar förståelse för varandra, funderar över vad kompiserna känner, kommunicerar med varandra med hjälp av olika sätt att uttrycka sig, att det går att rätta till om det blir "fel". Ordet förlåt inte det viktiga utan att barnet visar förståelse genom ord eller kroppsspråk. Att pedagog alltid finns nära och stöttar i samspel med andra och i leken, barnen ska känna sig trygga i att det löser sig. Alla får uttrycka hur de upplever situationer. Har ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen om en situation uppstår så vi tillsammans kan arbeta för att främja och förebygga från båda hållen.
Motivera åtgärd Om vi jobbar med ovanstående punkter leder det till en trygghet och en tillhörighet vilket gör att de hjälper och ser till varandra.
Ansvarig Pedagogerna på Jordgubben
Datum när det ska utvärderas Kollar av vid kartläggningen under terminerna

Kön

Mål och uppföljning Flickor och pojkar ska få lika stort utrymme och inflytande i vår verksamhet. Alla saker eller aktiviteter är för alla barn.
Åtgärd/insats Vi erbjuder alla barn möjlighet till olika aktiviteter med lika stort talutrymme. Vi pedagoger observerar kring frågor som: Vad har vi för förväntningar? Vad erbjuder vi för aktiviteter? Vad ser vi i barngruppen? Hur tar barnen till sig undervisningen? Dessa frågor följs upp och utvärderas.
Motivera åtgärd Genustänket behöver utvecklas framåt.
Ansvarig Pedagogerna på Jordgubben
Datum när det ska utvärderas Vid kartläggningen vid båda terminerna.

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning Inget barn ska känna sig utsatt för diskriminering eller trakasserier pga. etnisk tillhörighet
--

<p>Åtgärd/insats</p> <p>Vi använder ord, bilder med tecken, på svenska, finska. Använder Polyglutt på de olika språken. Detta för att alla ska känna igen sig på något sätt och att alla våra språk och tillhörigheter är viktiga.</p>
<p>Motivera åtgärd</p> <p>Vi vill uppmuntra barnens modersmål och stärka barnen i att det är viktigt och att få lära kompisar och pedagoger några ord på sitt språk.</p>
<p>Ansvarig</p> <p>Pedagogerna på Jordgubben</p>
<p>Datum när det ska utvärderas</p> <p>Våren 2023</p>

Funktionsnedsättning

<p>Mål och uppföljning</p> <p>Alla barn ska ha samma möjligheter och rättigheter att delta i verksamheten oavsett funktionsnedsättning</p>
<p>Åtgärd/insats</p> <p>Alla pedagoger arbetar utifrån de mål och handlingsplaner som finns. Visar intresse och tar ansvar.</p> <p>Fortsätta uppmuntra och lära barnen att olikheter är bra, rättvisa är inte att alla ska få/göra lika</p> <p>Ge alla barn förutsättningar att lyckas, anpassa miljö och bemötande utifrån individer och grupp. Utveckla teckenspråk/TAKK på hela förskolan. Ta vara på kompetens hos barn och pedagoger. Ge tid att hinna tänka och hitta lösningar. Närvarande lyhörda pedagoger som är steget före, stöttar och utmanar barnen positivt.</p> <p>Vi deltar i rockasockorna för allas lika värde. Teckenspråkets dag.</p> <p>Vi pratar om barnens rättigheter i samband med FN dagen och vid andra tillfällen. Har ett pågående och kontinuerligt värdegrundsarbete där barnkonventionens kaninkompisböcker läses och arbetas med i verksamheten på olika sätt kontinuerligt via ex. boksamtal, skapande, sånger, lekar osv.</p>
<p>Motivera åtgärd</p> <p>Vi anpassar oss efter de behov som finns.</p>
<p>Ansvarig</p> <p>Alla pedagoger på Jordgubben</p>
<p>Datum när det ska utvärderas</p> <p>Vid kartläggningen på båda terminerna</p>

Rutiner för att hantera trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. En elev kan bli utsatt för trakasserier och kränkande behandling av såväl personal som av andra elever. Det finns inget krav på uppsåt. En elev eller anställd behöver alltså inte haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till kränkande behandling eller trakasserier. Det är effekten som avgör.

Anmälan om uppmärksammasad eller misstänkt kränkande behandling kan göras av elev, vårdnadshavare eller personal vid skolan. Alla elever ska vara informerade av skolans personal om vem de kan vända sig till om de upplever sig kränkta av en annan elev eller en vuxen i verksamheten. Vårdnadshavare får samma information exempelvis i samband med föräldramöte. Om en vuxen i skolan får kännedom om trakasserier eller kränkande behandling av en elev är de skyldiga att snarast anmäla detta till rektor som i sin tur beslutar om att utreda händelsen. Rektor informerar även skolhuvudmannen.

När det uppstår en situation där en elev känner sig kränkt ska processen hanteras i systemet "Draft It".

Processen innehåller mall för att anmäla och utreda en händelse, ta ställning till, vidta och följa upp åtgärder.

Skolan måste ta ett samlat grepp kring elevers skolsituation och på ett allsidigt sätt utreda elevers känsla av utsatthet. Det är viktigt att den enskilda elevens upplevelse av det inträffade är utgångspunkten för utredningen kring vad som hänt. Om flera parter i samma ärende upplever att de utsatts för kränkning ska en anmälan och utredning göras för varje part.

Bilaga 1

Lagstiftning samt stödmaterial under arbetet med planen

Skollagen (2010:800)

Diskrimineringslagen (2008:567)

Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

Skolverkets stödmaterial Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar

Skolverkets rapport Utvärdering av metoder mot mobbning (2011)

Skolverkets rapport Kränkningar i skolan – analyser av problem och lösningar (2013).

Diskrimineringsombudsmannens skrift Husmodellen– ett praktiskt verktyg för att upptäcka och förebygga diskriminering och trakasserier i förskolan och skolan (Diskrimineringsombudsmannen, artikelnummer M2 2009)

Handledning "Lika rättigheter i skolan – Ett stöd i skolans likabehandlingsarbete"
(Diskrimineringsombudsmannen, artikelnummer H5.1 2012)

Viktiga begrepp och definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär när de som arbetar vid skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever, i samband med diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan även ske genom skolans regler, verksamhet, undervisning läroböcker och så vidare.

Elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Det är viktigt att komma ihåg då till exempel elever och/eller vårdnadshavare kan uttrycka att eleverna har diskriminerat varandra.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna är tydligt definierade i diskrimineringslagen. De diskrimineringsgrunder som skyddas i lag är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Kön

Med kön avses biologiskt kön (i juridisk mening), det vill säga att någon är man eller kvinna.

Könsöverskridande identitet eller könsuttryck

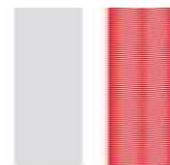
Med könsöverskridande identitet eller uttryck menas att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Etnisk tillhörighet

Med diskrimineringsgrunden etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringsgrunden avser diskriminering på grund av religion, annan trosuppfattning, annan religiös åskådning samt ateism.

Funktionsnedsättning/funktionshinder

Med funktionsnedsättning avses varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Sexuell läggning

Med det avses homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Ålder

Med ålder avses uppnådd levnadsålder, samt social identitet med utgångspunkt i ålder.

Direkt och indirekt diskriminering

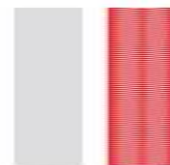
Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med *direkt diskriminering* avses en särbehandling kopplad till någon av diskrimineringsgrunderna, till exempel ett barns kön eller etnicitet. En *indirekt diskriminering* sker när skolan tillämpar en bestämmelse eller förfaringsätt som verkar vara neutralt men i praktiken missgynnar ett barn ur ett diskrimineringsperspektiv.

Trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering och innebär ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det kan även vara fråga om ignorering, utfrysning eller att någon visslar, stirrar eller gör kränkande gester och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Det är trakasserier även när en elev kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är en form av diskriminering i diskrimineringslagen och innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om ovälkomna beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade och upplevs som kränkande. Det kan också handla om sexuell jargong.

Tillgänglighet

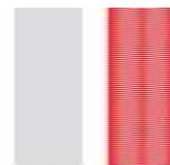
Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering i diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet avses att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. De åtgärder som kravet gäller är sådana som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till de ekonomiska och praktiska förutsättningarna, varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde, samt andra omständigheter av betydelse.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn eller elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla barn och elever ska behandlas lika, se indirekt diskriminering.

Främjande respektive förebyggande åtgärder

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Det *förebyggande* arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i er verksamhet. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande mål och åtgärder måste motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

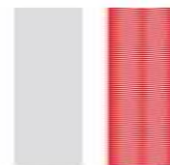
Främjande arbete - vad säger lagen?

Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska huvudmannen bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn eller elever som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Enligt 6 kap. 6 § skollagen ska huvudmannen även se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör det främjande arbetet

1. bedrivs systematiskt och långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en del i det vardagliga arbetet,
2. baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är,
3. omfatta kompetensutveckling för personalen för att vid behov öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
4. innebära att personalen ges tid att diskutera egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten, samt
5. omfatta möjligheter för barn och elever att återkommande diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

Kränkande behandling

Med kränkande behandling menas ett uppträdande som utan att ha samband med en diskrimineringsgrund kränker ett barns eller en elevs värdighet. En viktig utgångspunkt är att en elevs upplevelse av kränkning alltid måste tas på allvar. Kränkningar kan till skillnad från diskriminering ske mellan elever.

Kränkningar kan till exempel vara:

- fysiska (slag, knuffar och negativa fysiska handlingar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykiska (utfrysning, grimaser, blickar, skratta nedlåtande, att alla går när man kommer)
- texter och bilder (teckningar, telefoner, lappar, fotografier, sms, mms, msn och meddelanden på olika webbkommunities).

Mobbning

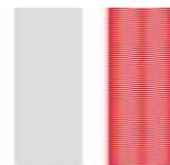
En person är mobbad om han eller hon upprepade gånger under en viss tid blir utsatt för kränkningar från en eller flera personer.

Utrednings- och åtgärdsskyldighet

Skolan har enligt lag skyldighet att agera så snart någon i personalen får kännedom om att en elev känner sig utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Skolan ska utreda vad som har hänt och vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. Det måste ske skyndsamt. Lärare eller annan personal som får kännedom om händelser som kan vara trakasserier eller kränkande behandling ska anmäla det till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att informera huvudmannen.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavare/förälder har anmält skolan för diskriminering eller berättat att det förekommer trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när

en elev medverkar som till exempel vittne i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Kartläggning

Då Skolinspektionen visat på att kartläggningen är en av de vanligaste bristerna i skolornas arbete när det gäller likabehandlingsarbetet så följer här nedan en återgivning av Skolverkets allmänna råd om kartläggning.

Enligt skolverkets allmänna råd bör huvudmannen se till att varje verksamhet regelbundet kartlägger och analyserar sin organisation och sina arbetssätt för att försäkra sig om att det inte finns något som leder till eller riskerar att leda till diskriminering eller kränkande behandling.

Enligt Skolverkets allmänna råd bör i det förebyggande arbetet ingå att

1. regelbundet kartlägga barnens och elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
2. analysera kartläggningen för att identifiera risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling,
3. i samband med analysen även utvärdera tidigare insatser för att förebygga diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,
4. utifrån de identifierade riskerna formulera konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet,
5. planera vilka insatser som ska genomföras under året för att nå målen och hur dessa ska följas upp och bestämma vem som ansvarar för respektive insats, samt se till att eleverna är delaktiga i kartläggningen och i analysen av resultaten och när man avgör vilka insatser som ska sättas in.